

Asiakirjapyyntöön vastaaminen

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 10.2.2022 osoittamassaan kantelussa arvostellut Turun kaupungin rakennusvalvonnan menettelyä. Kantelijan mukaan hänen sähköpostitse esittämiinsä tietopyyntöihin on jätetty toistuvasti vastaamatta. Kantelun liitteinä ovat kantelijan 11.9.2019, 7.10.2019 ja 25.1.2022 lupa-arkkitehdille lähettämät sähköpostiviestit.

SELVITYS

Turun kaupungin rakennus- ja lupalautakunta on antanut asiasta apulaisoikeuskanslerin siltä pyytämän selvityksen (ote lautakunnan pöytäkirjasta 1.9.2022 § 240).

VASTINE JA LISÄKIRJOITUKSET

Kantelija on antanut selvityksestä vastineen ja lähettänyt sen jälkeen vielä useita asiaa koskevia lisäkirjoituksia.

RATKAISU

Kantelun käsittelyn rajaus

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 3 momentin mukaan oikeuskansleri ei käsittele kantelua, joka koskee yli kaksi vuotta vanhaa asiaa, ellei siihen ole erityistä syytä.

Kantelussa on kantelijan Turun kaupungin rakennusvalvonnan lupa-arkkitehdille vuonna 2019 lähettämiin sähköpostiviesteihin vastaamisen osalta kyse yli kaksi vuotta vanhasta asiasta, jonka tutkimiseen ei ole ilmennyt laissa tarkoitettua erityistä syytä. En ryhdy asiaa kerrotulta osin enemmän arvioimaan, eikä se siten niiltä osin anna aihetta toimenpiteisiini.

Kerrotun vuoksi arvioin jäljempänä ainoastaan kantelijan lupa-arkkitehdille 25.1.2022 lähettämän sähköpostiviestin käsittelyä.

Oikeudellisen arvioinnin lähtökohdat

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 5 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan muun ohessa viranomaisen hallussa olevaa asiakirjaa, jonka viranomainen tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka joka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa. Pykälän 3 momentissa säädetään asiakirjoista, joita ei pidetä viranomaisen asiakirjana pykälän 5 momentissa säädetyin poikkeuksin.

Julkisuuslain 14 §:n 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtävänsä vuoksi muuten kuuluu.

Julkisuuslain 14 §:n 3 momentissa säädetään, että jos virkamies tai muu pykälän 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy, 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi, sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan kyseisessä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai

jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistöimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Arviointi

Kantelija on Turun kaupungin rakennusvalvonnan lupa-arkkitehdille lähettämässään sähköpostiviestissä 25.1.2022 tuonut esiin, että hänen tietojensa mukaan hänen siinä mainitsemansa henkilöt olisivat käyneet tapaamassa kyseistä lupa-arkkitehtiä 7.9.2015 eräässä muutostyöasiassa, ja pyytänyt muistiinpanot keskustelun sisällöstä. Lisäksi hän on pyytänyt saada tietoonsa rakennusvalvontaan 23.9.2015 samassa asiassa jätetyn kirjeen käsittelijän nimen ja kirjoitukseen annetun vastauksen.

Turun kaupungin rakennus- ja lupalautakunta on selvityksessään todennut kantelijan tehneen toistuvasti samaa rakennusta ja kiinteistöä koskevia erilaisia kyselyjä ja tietopyyntöjä eri henkilöille Turun rakennusvalvonnassa. Lautakunnan näkemyksen mukaan kysymyksessä oleva sähköpostiviesti ei sisällä yksilöityjä asiakirjapyyntöjä, jonka mukaiset asiakirjat on asiakkaalle toimitettava pyydettyä. Kantelijan tiedustelut koskevat lautakunnan mukaan selvitystä sellaisista tiedoista, joista ei ole olemassa asiakirjaa tai joita ei voida pitää julkisuuslain mukaisena viranomaisen asiakirjana. Tapaamisissa käydyistä suullisista keskusteluista ei välttämättä ole kirjallisia muistiinpanoja, eikä sellaisia viranhaltijoilta myöskään edellytetä. Lautakunta toteaa, etteivät yksittäisen viranhaltijan tekemät omat muistiinpanot ole julkisuuslaissa tarkoitettu viranomaisen asiakirja, joka tulisi luovuttaa.

Arvioni mukaan kantelijan sähköpostiviesti on sisältänyt yksilöidyt kantelijan siinä tiedonluovutuspyynnöksi nimeämät asiakirjapyynnot, joita olisi tullut käsitellä julkisuuslain 14 §:ssä säädettyllä tavalla.

Julkisuuslain 14 §:n 3 momentissa säädetään muun muassa, että jos virkamies kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on muun ohessa ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy, annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi ja tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi. Pykälän 4 momentin mukaan asia on käsiteltävä viivytyksettä.

Kieltäytymisen syynä voi olla rakennus- ja lupalautakunnan selvityksessään esiin tuomalla tavalla se, ettei viranomaisella lainkaan ole pyydettyä asiakirjaa. Apulaisoikeuskansleri on 2.2.2023 antamassaan niin ikään Turun kaupungin menettelyä koskeneessa päätöksessään (dnro [OKV/3411/10/2021](#)) arvioinut sellaista julkisuuslain soveltamistilannetta, jossa pyydettyä

asiakirjaa ei ollut voitu antaa, koska sellaista asiakirjaa ei ollut laadittu. Viitataan kyseiseen päätökseen ja siinä lausuttuun. Edelleen kieltäytymisen syynä voi olla muun ohella se lautakunnan selvityksessään esiin tuoma tilanne, että pyydetty tieto on asiakirjassa, joka viranomaisen arvion mukaan ei ole julkisuuslain 5 §:ssä tarkoitettu viranomaisen asiakirja. Kerrotusta ei kuitenkaan aiheudu, että viranomainen voisi jättäytyä passiiviseksi mainitunlaisia tietoja tai asiakirjoja koskevan pyynnön saatuaan.

Tehtäviini ja toimivaltaani ei kuulu velvoittaa Turun kaupungin rakennusvalvontaa toimimaan julkisuuslain 14 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla, mutta mikäli näin ei ole kantelijan asiassa edelleenkään menetelty, säännös edellyttää nähdäkseni kaupungilta aktiivisia toimia. Kantelijalla on oikeus halutessaan saada kaupungilta asiakirjapyyntönsä perusteltu ratkaisu, johon hänellä on halutessaan mahdollisuus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeudelta.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Turun kaupungin rakennusvalvonta ei ole käsitellyt kantelijan asiakirjapyyntöä 25.1.2022 julkisuuslain 14 §:ssä edellytetyin tavoin.

Kiinnitän Turun kaupungin rakennusvalvonnan huomiota julkisuuslain säännösten noudattamiseen.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Pulkkinen